

Voorwoord 34e Pacificatielezing

Lieven Decaluwe, Voorzitter,

Breda 11 november 2017.

Dames en heren,

Hartelijk welkom op deze 34e Pacificatielezing.

Wie hier twee jaar geleden, ook in een volle kerk, aanwezig was zal zich ongetwijfeld herinneren dat Peter Vandermeersch, als emotioneel hoogtepunt van zijn passioneel betoog, smeekte dat er toch meer vrouwen zouden worden betrokken bij de Pacificatielezing.

Wij hebben ernstige pogingen ondernomen om de hand te leggen op het Breda's Vrouwenkoor, maar dit is in deze tijden niet evident gebleken. Er is dus, op nadrukkelijk verzoek van een vrouwelijk bestuurslid, resoluut gekozen voor het enige echte Breda's Mannenkoor. Hiermee wordt de smeebede van Peter nog sterker of beter in de verf gezet.

Neen, dames en heren, er is geen toeval in het spel. We zijn zeer vereerd dat het Breda's Mannenkoor bereid is gevonden om de Pacificatielezing van vandaag op te luisteren. Bij het opzetten van deze lezing wilden we immers, ter gelegenheid van de herdenking van 350 jaar Vrede van Breda, de nadruk leggen op Vrede én op Breda.

In het voorwoord van een fraai uitgegeven publicatie situeerde Burgemeester Depla de herdenking 'tegen de achtergrond van de huidige brandhaarden in de wereld. Met zoveel mensen op de vlucht, dat het de grenzen van verdraagzaamheid en tolerantie in welvaartslanden onder druk zet'. 'We herdenken om niet te vergeten' schreef hij verder, maar hij ziet ook 'kansen voor de stad' om 'te tonen waar we als stad goed in waren' en ongetwijfeld nu ook nog zijn. Maar ik laat de burgemeester nu liever zelf aan het woord voor een welkomstwoord.

Vrede en Breda. 11 november is in België en zeker ook in Vlaanderen een bijzondere vredesdag. Het einde van de Eerste Wereldoorlog die nu van 2014 tot 2018 wordt herdacht met soms kleine stille en soms grootse evenementen maar steeds met de woorden van de Canadese arts en dichter John McCrae: 'In Flanders fields the poppies blow between the crosses, row on row, That mark our place.

En hier is het inderdaad de plaats, dames en heren, om aan twee mensen te denken die voor de Pacificatielezingen een essentiële rol hebben vervuld.

Lode Verhaegen was een heel bijzondere man. Hij heeft bij wijze van spreken de lezingen uitgevonden in 1981. Hij heeft die steen verlegd in een rivier op aarde. Hij was gedurende ruim 10 jaar bezieler en voorzitter en hij bleef, stipt trouw aan zijn engagement, actief de lezingen volgen.

Enthousiast voor nieuwe initiatieven, open voor nieuwe inzichten maar ook blijven hameren op dezelfde nagel. Op ontelbare bijeenkomsten en vergaderingen gaf hij blijk van zijn nauwgezet lezen van documenten en verslagen en nam hij graag deel aan levendige discussies. Zijn liefde en bezorgdheid voor taal in het algemeen en 'zijn' Nederlandse taal in het bijzonder was legendarisch en exemplarisch. Dan kon hij de spijker op de kop slaan.

De Pacificatielezingen is, 'het bewijs van zijn bestaan', we nemen van Lode afscheid met diep respect en grote dankbaarheid en ook met een milde glimlach, zoals vrienden afscheid nemen.

Breda is nu een teken van een gemis.

Igno Sutorius heeft de Pacificatielezingen naar hier gebracht en liet ons hier thuiskomen. Het is de eerste keer dat we hier zijn zonder hem.

Hij was niet alleen de ideale gastheer in Breda maar ook de perfecte verbindende figuur tussen Gent en Breda. Hij kwam graag over de grens en was de meest genode en aanwezige gast op de vele bijeenkomsten van de balies in Vlaanderen. Overal had hij er bekenden en vrienden. Hij was een meester in vriendschap.

Zijn intense belangstelling voor de relaties uit Noord en Zuid en een intense vriendschap bracht hem bij de lezingen. De verschillen in geschiedenis en taal fascineerden hem, zonder heil te zoeken in romantiek wist hij met grote kennis en relativerende wijsheid alles te verenigen. Igno blijft een richtingwijzer voor de koers van de Pacificatielezingen.

'In the end, we always arrive at the place where we are expected', het motto dat Igno haalde uit de 'Tocht van de olifant van Samarago', heeft een parallel met de woorden van McCrae: de klaprozen die de plek aangeven en die je brengen naar de plaats waar je verwacht wordt.

Laat ons straks als het koor terug een gezang aanheft beiden, Lode en Igno, indachtig zijn.

Dames en heren,

Mijnheer de Burgemeester, excellenties ambassadeurs en ereambassadeurs uit Nederland en België, Algemeen Afgevaardigde van de Vlaamse Regering, Consul-generaal en honoraire consuls-generaal, directeur en waarnemend algemeen-secretaris van het Vlaams-Nederlands Huis DeBuren, De Brakke Grond en De Nederlandse Taalunie, voorzitters en leden van het bestuur van de stichting Noord en Zuid en van het Algemeen Nederlands Verbond, professoren en magistraten, gewezen titularissen van een Pacificatielezing, bestuursleden van de Orde van de Prince en van diverse Marnixringen....

Het was onze bedoeling om van deze lezing, ter gelegenheid van 350 jaar Vrede van Breda, een groot evenement te maken, u hebt het goed aanvoeld, alleen al dank zij uw aanwezigheid lijken we geslaagd in ons opzet.

De plechtigheid van dit moment heeft mij er toe aangezet dit jaar alleen de functies te noemen en niet al te familiair namen te vermelden. Dit belet niet dat ik u allen heel persoonlijk en oprecht wil danken voor uw aanwezigheid.

Maar dames en heren de grootsheid van dit moment wordt vanzelfsprekend ook gemaakt door uw zeer talrijke aanwezigheid en dit sterkt ons in de overtuiging dat het zin heeft met de lezingen door te gaan. Allen hartelijk welkom en dank voor uw enthousiasme.

En er is nieuws dames en heren: de toekomst van de lezingen lijkt voor de eerstkomende jaren veilig.

Sinds juni 2017 is er immers een overeenkomst tot stand gekomen voor een structurele samenwerking met de Taalunie, DeBuren, de Nederlandse ambassade en de Vlaamse Afvaardiging.

Neem daar dan nog de alternerende samenwerkingen met de gemeenten Breda en Gent er bij en ook u allen voelt het goed aan welke reden ik had voor mijn plechtige aanspreking van daarnet. Het was een hoofse groet.

Maar De onafhankelijkheid van de lezingen mag en zal niet in het gedrang komen daar kunt u allen mee voor zorgen door uw aanwezigheid, door uw levendige interesse en ook door de noodzakelijk blijvende grote en kleine steun die van Noord en Zuid komt, van de stichting met die naam en andere diverse genootschappen en particulieren. Ook toekomstige dank daarvoor.

Vrede en Breda

Breda lag in 1574 reeds op de weg naar de Pacificatie van Gent van 1576 maar die bijeenkomst 'by dewelcke geproponeert zijn geweest diversche middelen ende presentatien, dienende grootelick tot voorderinge van de voirsz. pacificatie, zoe en is nochtans daerop niet gevolcht die verhoefte vruchtbaericheyt' Het lukte toen nog niet om van Breda een vredesstad te maken. Hetgeen in 1667 wel is gelukt door het beëindigen van de Tweede Engelse Zeeoorlog waarvan de inzet voornamelijk gericht was op handelsposities en koloniale bezittingen.

De Pacificatie van Gent was strikt genomen geen verdrag maar een vergelijk en een intentieverklaring om de binnenlandse troebelen te beëindigen, Spaanse troepen te doen vertrekken, gevangenen te bevrijden en de bloedplakkaten weg te halen, zodat, 'als alle zaken in ruste ende versekerheyt sullen zijn', de godsdienstkwestie of ideologische kwestie zou kunnen worden behandeld.

De Vrede van Breda daarentegen was een heus verdrag, veeleer een handelsverdrag, tussen staten. Het neemt een plaats in tussen de vredesverdragen die de basis vormen van het 'jus post bellum' of het zogenaamd vredesrecht.

De lezing van vandaag wordt geen historische of filosofische beschouwing over de wegen naar vrede of het beëindigen van oorlogen. Maar toch gaat de lezing over vrede want over het doel van vrede, de weg naar een welgeordende samenleving in onze landen en in Europa, die noodzakelijke 'ruste ende versekerheyt, waarvan sprake in de Pacificatie.

Het wordt dus echt een lezing waarin een vooraanstaand gastredenaar aspecten van de Nederlandse cultuurgemeenschap belicht in een Europees perspectief.

Frank Vandenbroucke is die vooraanstaande gastredenaar. Hij is sinds twee jaar ook hoogleraar in Amsterdam maar misschien nog niet voldoende gekend en gewaardeerd, of toch te weinig in persmiddens.

Het is niet de gewoonte om hier een curriculum van de spreker voor te lezen. Een paar persoonlijke schetsen volstaan. Over vele grenzen heen, ideologische en statelijke, wordt zijn uitzonderlijke deskundigheid in zake sociaal beleid erkend. Zijn activiteit aan diverse universiteiten en zijn ongetwijfeld actieve aanwezigheid in Europese denktanks onderstrepen dit. Als er iemand is die gestaag, en met een visie, actief bezig is aan het banen van een weg naar een, algemeen noodzakelijk geacht, sociaal Europa dan komen we bij Frank Vandenbroucke uit.

Er was mij gewaarschuwd voor een zekere ernst die ik ook al bij een paar vroegere korte ontmoetingen had weten te bespeuren. Een eenvoudige doch voedzame maaltijd heeft dit beeld niet volledig vertroebeld maar het wijzigde: de gemoedelijke ernst kwam naar boven en maakte indruk. En denken gaat zijn spreken vooraf.

Beste Frank, ik wil natuurlijk geen diagnose maken van jouw persoon maar na het wisselen van bijna 100 mailtjes is het voor mij duidelijk, het samenwerken ging vrij vlot en het is klaarblijkelijk met volle overtuiging dat je nu deze lezing wilt houden.

Eerst luisteren we nog naar het Breda's Mannenkoor.

Lieven Decaluwe.